

Anmeldelser

Atlas of London and the London Region. Prepared under the direction of Emrys Jones and D.J. Sinclair. Pergamon Press Ltd., Oxford, London m. m. 1968/69. 70 ark, mest trykt i farver. 44 × 57 cm. 25 gns. i alt.

De to redaktører af dette kæmpeværk er henholdsvis professor og senior-lektor ved London School of Economics and Political Science. Men de har arbejdet sammen med planlæggere og Ministry of Housing and Local Government, og Maurice Hackett, chairman for South East Economic Planning Council, har skrevet forord. Kortene er ført op til folketællingen 1961 og i nogle tilfælde en tælling fra 1966, og undersøgelser foretaget af London Traffic Survey og andre institutioner er benyttet. De fleste kort strækker sig et stykke ud over Stor-London (Greater London Council Area). Men i erkendelse af, at byen og dens struktur ikke kan løsrives fra en videre omegn, er der også tegnet en række kort over Sydøst-England. Som enheder for befolkningskort m. fl. er benyttet administrative områder: bydistrikter, sogne, boroughs o. s. v. Men en række kort bl. a. over industri er udført over et rektangulært maskenet med side 1 km. Dette sidste vil i fremtiden blive benyttet ved tilsvarende undersøgelser.

Vi kan her kun antyde, hvad man kan finde i Atlasset, hvis blade i nogle tilfælde har indtil 4 kort. De første blade viser træk fra naturgeografien (mikroklima) og den historiske udvikling, det sidste gennem gengivelser af nogle kort fra 1572 fremefter. Befolkningskortene viser meget forskellige sider af befolkningens liv: Fordeling på aldersklasse og køn i distrikterne, antal beboere pr. værelse, skattepligtig indtægt, lejede og ejede boliger, fremmedelementer o. s. v. Af andre emner kan nævnes arealets anvendelse (her et specialkort for Central-London), handel, forskellige industrier, shoppingcentre. Transportkort søger at fremstille benyttelsen af egen vogn, bus, undergrundsbane og fodgængertrafik. Der gøres også forsøg på at fremstille rejsetid og skifte fra et transportmiddel til et andet under rejsen. Denne korte opremsning giver et beskedent indtryk af, hvad man vil kunne få ud af dette Atlas ved en nærmere fordybelse.

C. G. Feilberg.

Agro-Ecological Atlas of Cereal Growing in Europe. Vol. 2: **Atlas of the Cereal-Growing Areas in Europe.** Editor in Chief: S. Broekhuizen. Elsevier Publishing Comp., Amsterdam, London, New York 1969. 60 kort, 156 s. tekst. 43 × 45 cm. 150 Dfl.

1. afdeling af dette værk, der udkom i 1965, er omtalt i Geografisk Tidsskrift, 1965 s. 268. Et af hovedpunkterne i dette er en opstilling af klimatiske lokalprovinser for hele Europa. Man nåede imidlertid ikke helt til ende med denne inddeling, og den er fortsat i det nu foreliggende bind 2 med en provinsinddeling for det nordlige Finland, Balkanhalvøen og for Sovjetunionen vest for Ural, for hele Europa ialt ca. 150 provinser. Det centrale i det nu foreliggende bind 2 er en opstilling af tabeller over kornproduktionen i alle de europæiske lande. Man får en redegørelse for de samlede kornarealer for hvert land samt hver enkelt kornarts areal og udbytte pr. arealenhed. Man medtager i visse tilfælde subspecies, men sjældent sorter, idet man dog giver en oversigt over disse og et overblik over forskydningerne i deres anvendelse. I skemaer for hvert enkelt land bringes endvidere en fænologisk oversigt og nogle få klimadiagrammer for typelokaliteter. Det er imidlertid ikke helt enkelt at nå frem til en forståelse af en sammenhæng mellem de agro-økologiske faktoreres udbredelsesmønster og karakteren af de valgte provinser for kornavl. Det viser sig bl. a. i det forhold, at de tre inddelinger i lokalprovinser, den klimatiske, den jordbundsmæssige og den dyrkningsmæssige ikke falder sammen og ikke direkte kan sammenlignes. Dertil kommer yderligere, at andre faktorer, som ikke er medtaget, griber ind og tilslører billedet. Det gælder navnlig sådanne som landbrugsteknik og anvendelsen af gødning, specielt kunstgødning. Det er klart, at et så stort talmateriale med den her givne differentiering viser visse hovedtræk af arealmæssige og udbyttemæssige forhold, og man har støttet værdien af disse oplysninger ved at bringe oversigter over kornproduktionens udvikling gennem de seneste år. Dette indebærer, at man her har fået et værdifuldt opslagsværk med et meget stort antal enkelte oplysninger, og dette råstof vil utvivlsomt vise sig anvendeligt. Derimod har man ikke kunnet nå frem til en klarlægning af kornproduktionens egentlige problemer. Dette kan først nås gennem et dybtgående forskningsarbejde, navnlig med henblik på konstateringen af de forskellige grupper af begrænsende faktorer, som er årsagen til, at man kun sjældent når frem til en produktion, som med mere eller mindre føje kan kaldes optimal.

Niels Nielsen.

Alexander von Humboldt: Relation historique du voyage aux régions équinoxiales du nouveau continent. Bd. I & II. Nytryk. (Quellen und Forschungen, Nr. 8). Udgiver: Professor Hanno Beck. F. A. Brockhaus, Stuttgart 1970. 643 + 722 s. 21 × 28 cm. Pris pr. bd. 65 DM.

Efter sin hjemkomst fra de lange rejser i Venezuela, Cuba, Columbia, Ecuador, Peru og Mexico i årene 1799-1804 dannede Humboldt et videnskabeligt centrum i Paris til bearbejdelse af det af ham og Bonpland tilvejebragte materiale (G. T. 1969 p. 80). Resultaterne blev offentliggjort på fransk i to storværker: „Atlas géographique et physique de la Nouvelle Espagne“ og „Relation historique“. Alle gamle storbiblioteker ejer disse, men de nyere kan vanskeligt erhverve disse også for nutidens geografer vigtige kildekrifter. Det er derfor glædeligt, at man har fået det her foreliggende nytryk af „Relation historique“ til rådighed, også fordi de forskellige oversættelser og bearbejdelser, der fremkom i løbet af det 19. årh., ikke helt tilfredsstiller de krav, forskningen må stille. Man må håbe, at

det også lykkes at bringe nytryk af de to tilhørende kortværker: „Vue des Cordillères et les monuments des peuples indigènes de l'Amérique“ og „Cartes géographiques et physiques“.

Der er ikke grund til at komme ind på indholdet, som kendes og værdsættes også i dag. Den tekniske udførelse er af høj kvalitet.

Niels Nielsen.

Raymond Lister: Antique Maps & Their Cartographers. G. Bell & Sons, London 1970. 128 s., 58 kort. 19×25,5 cm. 55 sh.

Dette omhyggeligt udførte værk indeholder et meget stort antal faktiske kortfattede oplysninger, bl. a. navne på ca. 1000 ældre og yngre kartografer samt ganske korte biografiske oplysninger om disse og deres virksomhed. Endvidere bringer bogen i tekst og tavler en relativt fyldig fremstilling af Storbritanniens kartografiske historie, idet ca. en tredjedel af teksten og næsten halvdelen af kortgengivelserne handler om dette område. Behandlingen af de fremmede verdensdeles kartografiske historie er ret kortfattet, men man får dog de vigtigste personer og værker nævnt. Man vil altså i Listers bog kunne finde oplysninger om Storbritanniens kortlægningshistorie, som kan supplere andre generelle fremstillinger, og den kan endvidere anvendes som opslagsbog, når man søger korte oplysninger om enkelte personer og enkelte værker.

Niels Nielsen.

Earth Photographs from Gemini VI through XII. National Aeronautics and Space Administration, Washington 1968. For Sale by the Superintendent of Documents, Washington, D.C. 327 s. 23×29 cm. 8 \$.

I 1967 udgav National Aeronautics and Space Administration en samling fotografier af Jorden fra Gemini III-V (Special Publication 129), og her præsenteres et tilsvarende materiale for de følgende Gemini-opsendelser, nr. VI-XII, der tilsammen gav 421 omflyvninger af Jorden. Af de 1900 farveoptagelser fra disse rejser har man udvalgt ca. 250, og da især sådanne, som har mere almen videnskabelig interesse. Samlingen er ikke ordnet efter rejser, men regionalt, begyndende med Florida øst om Jorden tilbage til USA langs et bælte mellem ca. 30° n. br. og ca. 20° s. br., altså subtropiske og tropiske områder. I et appendix (B) gives en liste over alle de fotografiske optagelser med angivelse af dato, GMT-tid, højde og motiv. Billedvinklerne er indtegnet på to kort.

Der er to grupper af fænomener, som umiddelbart indbyder til nærmere studium, nemlig landoverfladens morfologiske mønster og skyformationerne. Landformerne i de aride områder (Nordafrika, den nære orient, Australien, Mexico) står meget skarpt, og det samme er tilfældet med skyformationerne. Den sidstnævnte gruppe finder bl. a. anvendelse ved tolkningen af de fra de ubemandede satellitter nedbragte billeder. Et vigtigt punkt er således hvirveldannelsen i de forskellige etager i Jordens atmosfære. Nogle optagelser fra rummet over Sydøstasien er i så henseende særdeles instruktive, og det samme gælder billederne fra Mexico og den mexikanske golf, hvor man bl. a. kan se forstadiet til dannelsen af orkanen Celia den 19. juli 1966.

Det er en stor oplevelse at gennemgå dette resultat af rumflyvningen.

Niels Nielsen.

Geotektonische Forschungen. Heft 32. Herausg. Fr. Lotze. Zur epirogenen Geschichte des Saxonikums II. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart 1969. 97 s., 50 fig. i teksten og på 7 bilag. $16 \times 24,5$ cm. 38,60 DM.

Hefte indeholder to afhandlinger, der begge omhandler Trias aflejringerne i NV-Tyskland, d. v. s. egnen mellem Weser og den hollandske grænse.

Den første af J. Wolburg omhandler epirogenetiske faser i Muschelkalk og Keuper med et tilbageblik på den cykliske udvikling i Bundsandstein aflejringerne. Denne afhandling fylder de to tredjedele af heftet. Derpå følger en mindre afhandling af Günter Schickor, der behandler palæogeografi og sedimentologi i Rhät perioden i områder mellem Osning og Weser.

Kaj Hansen.

Dieter Richter: Aachen und Umgebung. Nordeifel und Nordardennen mit Vorland. (Sammlung geologischer Führer 48). Gebrüder Borntraeger, Berlin, Stuttgart 1969. 187 s., 28 fig., 8 geologiske kort over ekskursionsområder og 1 geologisk kort over hele området. $13,5 \times 19,5$ cm. 34 DM.

Disse geologiske førere, som har en gammel tradition i tysk geologi, er meget værdifulde. Den her omhandlede fører indeholder først en oversigt over områdets stratigrafi, magmabjergarter og tektonik, samt ertsforekomsterne. Dette udgør godt halvdelen af bogen. Den sidste del omfatter en kort beskrivelse af 15 ekskursioner.

Kaj Hansen.

L. Trunkó: Geologie von Ungarn. (Beiträge zur regionalen Geologie der Erde, Bd. 8). Gebrüder Borntraeger, Berlin, Stuttgart 1969. 257 s., 99 fig. og 8 tabeller i teksten, 55 fotos, 10 fig. og 1 tabel på udfoldningstavler og 2 geologiske oversigter. 17×24 cm. 98 DM.

I tidens løb har man flere gange forsøgt at udgive en håndbog i regionalgeologi, hvis enkelte afsnit skulle skrives af en geolog i det pågældende land. Hidtil er det aldrig lykkedes at fuldføre denne idé, og om det vil lykkes for den her foreliggende serie, hvis udgiver Prof. H. J. Martini nu er død, er formodentlig også tvivlsomt. Bogen omfatter de ungarske Mittelgebirge og bækken samt det pannoniske massiv.

Af bogens 9 kapitler omhandler de fire første den stratigrafiske udvikling. Kapitel V behandler strukturen i den store og den lille ungarske slette samt det pannoniske bækken SV f. Transdanubien. Kapitel VI de magmatiske forekomster. VII Palæogeografi. VIII giver en tektonisk oversigt og IX mineralforekomster, herunder kul og olie.

Kaj Hansen.

K. Beurlen: Geologie von Brasilien. (Beiträge zur regionalen Geologie der Erde, Bd. 9). Gebrüder Borntraeger, Berlin, Stuttgart 1970. 444 s., 76 fig. og 6 tabeller i teksten, 1 orienteringskort og 1 tabel på 2 udfoldningstavler. 17×24 cm. 156 DM.

I årene efter sidste verdenskrig har der fundet en meget intensiv geologisk forskning sted i Brasilien, og i nærværende bog er resultaterne af denne samlet.

For geografer er særlig kapitlet om tertiæret og kvartæret af interesse, idet relieffet i denne gamle stabile, flade blok viser helt unge og umodne træk, hvilket bl. a. kommer frem i udviklingen af det hydrografiske net i disse to sidste jordperioder.

Kaj Hansen.

H. Trimmel: Höhlenkunde. (Die Wissenschaft, Bd. 126). Friedrich Vieweg & Sohn, Braunschweig 1968. 300 s., 88 fig. 16,5×23,5 cm. 36,90 DM.

Alt om huler lige fra spørgsmålet: „Hvad er en hule“? til den fysiologiske og psykiske virkning på mennesker og ejendomsretten til hulerne, kan man få oplysning om i denne bog. De enkelte afsnit er naturligvis ret kortfattede, men dette opvejes af en meget udførlig litteraturliste, og det må siges, at forfatteren har formået på den begrænsede plads at give en udmærket indføring i alle problemer og processer, der knytter sig til huleforskningen.

Kaj Hansen.

George R. Rumney: Climatology and the World's Climates. Collier-MacMillan Ltd., New York, London 1968. X/656 s., talm. fig., fotos og tabeller. 18×26 cm. 115 sh.

En traditionelt opbygget klimatologi med nogle indledende afsnit om de klimatiske elementer efterfulgt af 17 kapitler om jordens forskellige regioner. Regionsinddelingen baseres på Köppens system efter en diskussion om sådanne klimainddelingers anvendelighed, hvor det påpeges, at disse klimatisk-plantegeografiske oversigter nok er mest brugbare på globale kort i lille målestok; yderligere anføres at sådanne klimasystemers grænseangivelser næppe kan danne grundlaget for en videnskabelig analyse, men overvejende tjener et pædagogisk formål. I gennemgangen af de enkelte regioner lægges vægten dels på beskrivelsen af plantevæksten og dels på en behandling af de temperatur-, nedbørs- og luftmasseforhold, der er karakteristiske for pågældende områder. Den lettilgængelige beskrivelse er suppleret med mange tydelige kort og diagrammer.

Kr. M. Jensen.

Hans Robert Scultetus: Klimatologie. (I serien: Das Geographische Seminar. Praktische Arbeitsweisen). Georg Westermann Verlag, Braunschweig 1969. 163 s., 26 fig. 14,5×20,5 cm. 14,80 DM.

I tilknytning til serien Das Geographische Seminar udkommer en række „Praktische Arbeitsweisen“, hvoraf denne „Klimatologie“ er nr. 5.

Bogen giver et væld af gode ideer til observationer og bearbejdning af klimatisk materiale, men den korte form forudsætter, at man konsulterer større håndbøger ved nærmere studier af de enkelte emner. Stoffet deles i tre naturlige afsnit. Først om observationer uden instrumenter, der påpeger anvendelsen af så forskelligartede metoder som træernes kronedeformation til angivelse af vindretning, snegrænsens beliggenhed, fænologien og en række palæoklimatiske iagttagelser. Dernæst et afsnit om instrumentobservationer med hovedvægten på temperatur- og nedbørsundersøgelser. Den sidste del anviser metoder til bearbejdning af de forskellige data ud fra statistiske synspunkter og giver eksempler på diagrammer til nærmere analyse og illustration af observationerne.

Kr. M. Jensen.

W. Evers: Finnland im Spannungsfeld zwischen Ost und West, Geographische und wirtschaftspolitisch-soziologische Aspekte der Geschichte eines Volkes im Norden Europas. Schriftenreihe der Niedersächsischen Landeszentrale für Politische Bildung, Ostprobleme – 11. Hannover 1969. 112 s., 13. fig. 14,5 × 21 cm.

Det er ikke nogen helt ny interesse, som forf. her demonstrerer, idet han ved flere tidligere lejligheder har beskæftiget sig med nordiske, spec. finske forhold, og skildringen af dette broland mellem øst og vest bærer præg af megen forståelse for Finlands situation, på samme tid som den virker yderst nøgtern og balanceret.

Efter en almindelig indledning, hvor forf.s geografiske baggrund kommer til sin ret, får man en rekapitulation af landets historie fra tidernes morgen til i dag, hvori det tydeligt skinner igennem, at Finlands historie er nabolandenes historie, selv efter at en finsk nation begynder at modnes under det zarristiske herredømme i begyndelsen af det 19. århundrede. Den sidste tredjedel af bogen skildrer landets situation efter den 2. verdenskrig, specielt den økonomiske udvikling, der har været stærkt præget af en finsk industris opbygning med henblik på betalingen af krigsskadeerstatninger til Sovjet. De svære år med arbejdsløshed og depression efter dennes ophør tiltrods har denne situation efter forfatterens mening haft en gunstig økonomisk udvikling til følge, bort fra den monoproduktion, der lå i skovenes råstoflager, hen mod en mere varieret, men på samme tid stærkt kapitalkrævende industrialiseringsproces til gunst for de handelspolitiske relationer. Men det forudses, at Finland også i fremtiden, politisk som økonomisk, må forsøge at balancere mellem Øst og Vest uden at knytte sig alt for stærkt til nogen af parterne. Ganske vist faldt Nordeklplanen, men Finlands medlemskab af det Nordiske Råd består dog stadig efter 15 år.

Viggo Hansen.

Raumplanungsseminare 1965–1966. Funktionswandel u. Gestaltungsprobleme des ländlichen Raumes. Schriftenreihe des Institutes für Städtebau, Raumplanung und Raumordnung, Band 8. Wien 1969. 140 s., talr. fig. 21 × 30 cm.

Hovedspørgsmålet i den første artikelserie fra 1965 er kort dette: Hvordan er det muligt at indpasse den stigende motorisering i vore gamle, historiske byer, uden at disse mister deres levedygtighed? De diskuterede midler er velkendte: sanering, fodgængergader, ensretning af trafikken, adskillelse af de forskellige trafikarter, ringgader, parkeringspladser etc. Nogen løsning er ikke angivet og kan næppe heller, eftersom trafiktællinger bl. a. har vist, at næsten 75 % af trafikken i bykernen i dagens midterste timer er erhvervstrafik, uden hvilken byen ikke kan eksistere.

Den anden artikelserie beskæftiger sig med problemerne omkring det rurale landskab, som forbedring af agrarstrukturen og bebyggelsesfornyeelse. Mange steder i Sydtykland arbejder man på bygnings- og trafiksanering af de gamle landsbyer med det formål at få skilt den agrare trafik fra anden trafik. En udflytning af landbrugsbygningerne er mange steder på tale i forbindelse med en bedre udskiftning af landbrugsjorden. Særlige problemer knytter sig til Centraleuropas bjerglandsbyer, der mange steder har overlevet sig selv, men som man nu søger at genoplive som fri-

tidsbyer. En af artiklerne redegør for en mere omfattende regionsplan i Vorarlberg langs Rhinen s. f. Bodensøen, og endelig behandles landsbyplanlægningen i de hollandske poldere. Artiklernes spredte emnebehandling tiltrods får man dog et indtryk af det store behov for planlægningen, også i det rurale miljø, som hersker i denne del af Europa.

Viggo Hansen.

Katalog der Institutsbibliothek. Zuwachsverzeichnis 1967-1968. Institut für Städtebau, Raumplanung und Raumordnung, Wien 1969. 124 s. 21 × 29 cm.

Bibliografi og tidsskriftkatalog over ny litteratur erhvervet af instituttet for by- og landsplanlægning i Wien, bl. a. med henblik på en nyoprettet studieretning.

Ruth Helkiær Jensen.

Mélanges de Géographie, offerts à M. Omer Tulippe. I: Géographie physique et géographie humaine, II: Géographie économique, géographie appliquée, regionalisation et théorie. Editions J. Duculot, S. A. Gembloux 1967. 627 + 660 s., talr. fig. og kort. 17 × 25 cm. 1800 BFr.

En komité på 6 medlemmer med J. A. Sporeck som redaktør har påtaget sig det enorme arbejde at redigere og udsende dette festskrift til professor Omer Tulippe i anledning af hans fratræden fra en 30-årig post som professor i geografi ved universitetet i Liège. Hyldesten omfatter ikke mindre end 110 arbejder, hvis emner er hentet fra næsten hele geografens område, dog med hovedvægten på den humane side. Bidragyderne repræsenterer ligeledes et bredt udsnit af geografer fra det meste af verden, idet dog ifølge sagens natur belgiske (og franske) forskere udgør en væsentlig del. Skandinavien er repræsenteret ved finnen R. Ajo. Hovedsprogene er fransk og engelsk, men bidrag på tysk, russisk og spansk findes også, ligesom naturligvis flamsk er benyttet af forskere som de Vries Reilingh og Steigenga. Værket indledes med en biografi af Omer Tulippe, forfattet af L. Dethier, samt en bibliografi på 137 numre.

Viggo Hansen.

Ingwer Ernst Momsen: Die Bevölkerung der Stadt Husum von 1769 bis 1860. Versuch einer historischen Sozialgeographie. (Schriften des Geographischen Instituts der Universität Kiel, Bd. 31). Kiel 1969. 420 s., 33 fig., 78 + 15 tabeller. 16 × 24 cm. 24 DM.

Gennem udnyttelsen af et forbavsende rigt og velbevaret kildemateriale er det lykkedes forf. at give et særdeles detaillert billede af den befolkningsmæssige udvikling i købstaden Husum. Hans analyser dækker en mangfoldighed af fænomener, således selve befolkningstallet, fordelingen på erhverv, økonomisk og social status, tilvandring og afvandring samt relationerne til de nærliggende egne i Slesvig, i Norrejylland, Holsten samt fjernere centre som Hamburg og København. Arbejdet er af principiel interesse for enhver, der beskæftiger sig med befolkningsudviklingen i det slesvigske område i den vigtige periode, der endte i 1864, og det fortjener opmærksomhed og velvillig modtagelse også fra dansk side.

Niels Nielsen.

Beiträge zur Genese der Siedlungs- und Agrarlandschaft in Europa.

Rundgespräch vom 4. Juli bis 6. Juli 1966 in Würzburg. Unter Leitung von Helmut Jäger, Anneliese Krenzlin und Harald Uhlig. Erkundliches Wissen, Heft 18. Franz Steiner Verlag, Wiesbaden 1968. 211 s., tatr. fig. og fotos. 16×24 cm. 44 DM.

Europæiske forskere af det ældre agrarlandskab mødtes for fjerde gang i 1966 i Würzburg, og som ved de forrige symposier resulterede også dette i en publikation, hvori 20 af Europas kendte agrarforskere har ydet deres bidrag til forståelsen af det rurale kulturlandskabs genese.

Her er forskningsresultater fra Frankrig, Belgien, Tyskland, Danmark (ved S. Gissel), England, Polen og Tirol, men også fra Mellemøsten og Nordindien er der bidrag. Hver især er disse artikler med til at øge vor viden om de processer, der har resulteret i vort nuværende kulturlandskabsbillede, og jo dybere indsigt man får i emnet, des tydeligere træder de fælles træk frem, træk som selv store variationer i naturlandskabet ikke er i stand til at sløre.

En ekspertsammenkomst som denne i Würzburg bekræfter atter og atter symposiernes store værdi, ikke blot som formidler af forskningens resultater, men også ved den øgede indbyrdes forståelse for synspunkter og problemstillinger, der kommer frem ved en sådan lejlighed. Blot en så lille ting som de terminologiske problemer. De forskellige bidrag, hvad enten på fransk, engelsk eller tysk, afslører således tydeligt nytten af en fælles, entydig terminologi, hvis forskerne af det agrare kulturlandskab skal forstå hinanden til bunds. Et af forskergruppens vigtigste resultater har da også været udgivelsen af et internationalt leksikon eller ordliste over agrarlandskabets termer, et arbejde der har stået på i flere år, og hvoraf første bind udkom i 1967. Primus motor i dette arbejde er professor H. Uhlig i Giessen, hvis beretning herom indgår i denne publikation, ligesom den bringer ekskursionsberetninger i forbindelse med symposiet.

Viggo Hansen.

Wolfgang Taubmann: Bayreuth und sein Verflechtungsbereich.

Wirtschafts- und sozialgeographische Entwicklung in der neueren Zeit. Textband (190 s. + 8 billeder) u. Kartenband (48 kort + 9 tabeller). Forschungen zur Deutschen Landeskunde, Band 163, Bad Godesberg 1968. 16×24 cm. 36,30 DM.

Der er i denne analyse af Bayreuth og opland nedfældet en enorm mængde oplysninger, men den sproglige behandling, så korrekt den end er, gør måske nok arbejdet med bogen lidt vanskeligt for den, der ikke til daglig omgås det tyske sprog. Ikke desto mindre er den nok værd at studere nøjere, idet den i flere henseender er en slags model på, hvordan en socialgeografisk byanalyse kan gores. Resultaterne er nedfældet i en samling på 48 kort, hvoriblandt det efter anmelderens mening især er værd at fæstne sig ved arealbenyttelseskortene, der er udtegnet for årene 1937 og 1964, og de tilsvarende kort over erhvervsgruppernes placering inden for byområdet for 1884, 1937 og 1963. Stor værdi må også tillægges undersøgelsen af problemerne omkring flytningene og de fordrevne fra Sudeteland og Schlesien, og den assimilationsproces, disse har måttet igennem, økonomisk og socialt, inden de kunne accepteres af Bayreutherne. – Det

er ikke muligt at gå i enkeltheder med omtalen af Taubmanns store arbejde, men man må nøjes med at udtrykke sin store beundring for den indsats, der her er gjort, men samtidig for sig selv og andre ønske, at der havde foreligget en forkortet udgave, hvori metode og teknik i højere grad var kommet til sin ret, og hvor der i højere grad var skelet til en læserkreds uden for Bayreuth.

Viggo Hansen.

Philippe Pinchemel: France: A Geographical Survey. Translated by Christine Troppole and Arthur J. Hunt. G. Bell and Sons Ltd., London 1969. 445 s. + index, 96 fig., 87 tabeller. 19×26 cm. 5 £ net.

Nævnte værk er en oversættelse af den i 1964 af Armand Colin i Paris udsendte *Geographie de la France*, I-II, anmeldt i *Geografisk Tidsskrift*, 64, Bind, 2. Halvbind 1965 (se i øvr. denne).

Med ganske få ændringer er teksten den samme som i den oprindelige, franske udgave, ligesom kort og diagrammer er uændrede. Dog er teksten flere steder forsynet med nye tal som f. eks. tabellerne XLIII, s. 245 og XLIV, s. 248, der behandler brugsstørrelser i landbruget og ejendomsforhold til jorden. Ved sammenligning med den franske udgaves tal konstaterer man forbløffende store ændringer inden for det sidste tiår. Overraskende er også forskellen mellem de beregnede værdier for befolknings-tilvækst og vandringer og de faktiske, for samme år. Et enkelt kort (s. 376) over urbaniseringsindex er fornyet, og også her konstaterer man korrektioner.

Det må afgjort betragtes som en gevinst, at bogen nu foreligger i engelsk oversættelse, idet den fortjener en større udbredelse i den angelsaksiske verden. Moderne fransk geografi kan udmærket hævde sig, nu som før. Man kan endvidere glæde sig over, at den engelske oversættelse er blevet forsynet med et stedregister, som i originaludgaven, fransk sædvane tro, brillerede ved sit fravær.

Viggo Hansen.

Niles M. Hansen: French Regional Planning. Indiana University Press, Bloomington, London 1968. 319 s., 3 fig., 27 tabeller. 16×24 cm. 114 sh.

Gennem 20 år har udtrykket *aménagement du territoire* været en slags kodeord for en fransk regionalpolitik, der omend med lidt skiftende indhold har været det centrale i landets indenrigspolitik. Udtrykket er vanskeligt oversætteligt, men i store træk går programmet ud på en anden og bedre fordeling af Frankrigs nationalprodukt, der gør det muligt at få en udvikling i gang i de mere tilbagestående provinser, og som kan føre til en forbedret økonomisk og social status for disse. Frankrig er det første land, der har forsøgt sig med et så gennemgribende og systematisk økonomisk program. Men det havde en svaghed, idet det tilknyttede politiske program ikke tilstrækkeligt tilgodeså de nye 21 provinser selvbestemmesret overfor Paris. Afstemningen om det blev som bekendt gjort til en afstemning for eller imod de Gaulle. Forfatteren til bogen, der udkom før dette skete, har gjort det til sin opgave at beskrive og vurdere, hvilken skæbne dette program har haft, og beskæftiger sig i det hele med den franske efterkrigsplanlægning ud fra teoretiske og empiriske betragtninger. I stedet for at arbejde med begreberne „udviklet“ og „underudviklet“ opererer han med 3 grader af udviklethed: Congested areas (Paris), inter-

mediate areas (NØ. Frankrig) og lagging areas (SV. Frankrig). Congested areas er efter hans mening karakteriseret ved en voksende ekstern dis-økonomi, der manifesterer sig ved et omkostningsniveau for etablering af en husholdning, der er mange gange større end gennemsnittet for landet. Ved intermediate areas forstår han sådanne områder, der nok har den fornødne infrastruktur, men hvor man med fordel kan placere endnu større investeringer, såvel offentlige som private. På den anden side har de tilbagestående områder (lagging areas) behov for en betydelig øget Social Overhead Capital i form af kulturelle og sociale institutioner samt i anden række en forbedret Economic Overhead Capital (trafiklinier, havne, kraftværker m. m.), for at de overhovedet kan komme ud af det dødvande, de befinder sig i. Ved hjælp af en lang række data kan der opstilles en økonomisk rangordning af de 21 franske provinser, der tydeligt rubricerer disse i systemet.

Viggo Hansen.

Heinrich Guterson: Geographie der Schweiz. Band II, 2. Teil: **Alpen.**

1964. 440 s., 63 fig., 16 tavler, 6 kortudsnit. 48 SFr. Band III: **Mittelland.**

1. Teil, 1968, 292 s., 52 fig., 16 tavler, 4 kortudsnit. 52 SFr. 2. Teil, 1969. 367 s., 66 fig., 16 tavler, 4 kortudsnit. 52 SFr. Kümmerly & Frey, Bern. 18 × 24,5 cm.

Med udsendelsen af de nævnte tre bind er den nye Geographie der Schweiz afsluttet. Udgiver og forfatter er som tidligere professor Heinrich Guterson, og det er en stor præstation, der hermed er ydet af denne, både i betragtning af værkets omfang og set ud fra den alsidige behandling, som Schweiz her er underkastet. Helhedsindtrykket af det foreliggende er, at det er en værdig afløser af Frühs klassiske Geographie der Schweiz, men det er på den anden side også helt på linie med geografiens udvikling, at den moderne kulturgeografi har fået en fremtrædende plads. I øvrigt kan der henvises til tidligere anmeldelse (se Geografisk Tidsskrift, 66. Bind, 2. Halvbind (1967)). Opdelingen af stoffet først i større landskabsdele og derunder i kantoner kan måske nok forekomme lidt kunstig, men takket være fortrinlige sag- og stedregistre er det let at finde rundt. Men det er da også først og fremmest som opslagsbog, at Gutersons værk vil blive benyttet af udlændinge.

Viggo Hansen.

Meyers Kontinente und Meere. Daten, Bilder, Karten. Die Länderkunde neuen Stils. Herausgegeben von Geographisch-Kartographischen Institut Meyer. Bearbeitet von Dr. Werner Jopp. Band III: **Sowjetunion.**

Bibliographisches Institut, Mannheim/Wien/Zürich 1969. 340 s., 500 billeder, talrige tabeller og kort, hvoraf 9 mangefarvede dobbeltsidekort. 20 × 30,5 cm. Pris 96 DM. (87 DM i subsription på alle værkets 8 bind).

Det her foreliggende bind af Meyers Kontinente und Meere følger med held den linie, der er blevet lagt med de to tidligere udkomne bind: Afrika og Latinamerika. Værket er disponeret på samme måde, d. v. s., at hovedvægten er lagt på det leksikalt ordnede stof. Den almindelige del, der giver en fortrinlig oversigt over SSSR, fylder med det ledsagende, udmærkede kortmateriale 82 sider, mens det alfabetisk ordnede leksikale stof omfatter 256 sider. Hertil kommer en udførlig bibliografi.

Af særlig interesse ved dette bind er det meget omfattende, geografisk velvalgte billedmateriale, der hovedsagelig stammer fra APN-Novostis arkiver i Moskva. Endvidere, at det foruden tyske kendere af SSSR også har haft sovjetiske geografer som medarbejdere, bl. a. Dr. S. M. Abramson, Dr. L. W. Chomitsh og Dr. K. V. Tshistov fra Leningrad. En række stikprover, som anmelderen har foretaget på lokaliteter, der er mig personligt bekendte, viser værket nærmest forbløffende udførlighed og fuldstændige pålidelighed. For ikke-tyske brugere kan det måske være et irritationsmoment, at tyske navneformer er almindeligt brugt. Tartu skal således søges under navnet Dorpat, Tallinn under Reval, Lvov under Leinberg, Moskva under Moskau o. s. v. Men ikke desto mindre må værket betragtes som en lykkelig nydannelse i den geografiske håndbogslitteratur.

Aage Aagesen.

Donald B. Williams: Agricultural Extension. Farm extension services in Australia, Britain and the United States of America. Melbourne University Press, Carlton, Victoria 1969. (London and New York: Cambridge University Press). 218 s. 14×22 cm, 83 sh.

Titlen Farm Extension Services kan passende defineres som virksomheden af de led, der formidler forskningens resultater ud til landbruget, som yder landbruget teknisk og rådgivende bistand og spreder økonomisk information, alt sammen med det formål at hjælpe landbruget til at forbedre dets metoder og teknik, øge dets effektivitet og indkomst, samt i nyere tid at højne levestandarden samt hæve den sociale og uddannelsesmæssige status på landet.

Forfatteren skildrer i denne bog udviklingen og organiseringen af de statslige organer, der har disse formål for øje, men kommer også lidt ind på den rolle, som landbrugets egne organisationer og foreninger såvel som de private firmaer spiller i denne henseende. Skildringen er koncentreret til forholdene i Australien, England og U.S.A., og forfatteren har en hel del kritiske bemærkninger til den måde, hvorpå den forhåndenværende informationstjeneste foregår, og på denne baggrund er det måske forståeligt, at omtalen af andre landes konsultative virksomhed over for landbruget negligeres. Forfatteren er landøkonom, og som geograf må man savne en analyse af, hvordan de forskellige informationskanaler virker indbyrdes, og hvordan innovationsforløbet foregår. Som medlem af en europæisk nation med dennes store landbrugsproblemer savner man også en diskussion eller omtale af den del af den konsultative virksomhed, der her tager sig af den overskydende landbrugsbefolkningens indpasning i det industrielle samfund. En sådan kan i allerhøjeste grad have positiv betydning for de resterende landbrugere.

Viggo Hansen.

H. Blume & K. H. Schröder (Herausg.): Beiträge zur Geographie der Tropen und Subtropen. Festschrift für Herbert Wilhelmy. Tübingen Geographische Studien, Heft 34 (Sonderband 3), Tübingen 1970. 345 s., 34 kort, 13 fig., 45 fotos. 17 × 24 cm. 27 DM.

Dette festskrift, udsendt i anledning af en af Tysklands største geografers 60 års dag, indeholder en lang række vægtige, men ifølge sagens natur stærkt koncentrerede afhandlinger af hans mest fremtrædende kolleger.

Professor Wilhelmys eget universitet, Tübingen, har taget initiativet til på denne måde at fejre en af de mest alsidige og vidtspændende geografer i vor tid.

Festskriftet indledes med en biografisk beskrivelse af professor Wilhelmys liv og virke og en fortegnelse over hans videnskabelige produktion. Derefter følger et trykt festforedrag over dal-begrebet. Herpå begynder de videnskabelige bidrag, der er opdelt i fysisk geografi (s. 33-202) og antropogeografi (s. 203-343). Det er umuligt her at gå i enkeltheder med disse korte afhandlinger, der så at sige alle er af største lodighed. Fremhæves kan bidrag om karst i troperne (H. Blume, H. Lehmann), tropernes agrarklima (R. Jätzold), granitforvitring i Tibesti (W. Klaer), natur- og kulturlandskaber i Mellemamerika (W. Lauer), glacialmorfologi i Iran (G. Schweizer), en landsby i Venezuela (Ch. Borchardt), kvægavl i Amazonlandet (W. Brücher), urbane centre i Senegal (W. Manshard), befolkningspres i Mellemamerika (G. Sandner), en sammenligning mellem Quito og Tananarive (W.-D. Sick), agerbrugsområder i Kashmir (H. Uhlig), landsbyer i Nilgiri (E. Weigt) og mange andre. Af de øvrige medarbejdere bør fremhæves C. Troll, E. Ehlers, A. Wirthmann, C. Rathjens, J. J. Parsons, H. Mensching, H. Leser, A. Kolb og H. Dongus.

Man må fra dansk geografisk side udtale en dyb anerkendelse af denne form for hyldelse til en fremragende videnskabsmand.

Aage Aagesen.

Guy Hunter: Modernizing Peasant Societies. A Comparative Study in Asia and Africa. Published for the Institute of Race Relations, London. Oxford University Press, London, New York, Toronto 1969. XI/324 s., 5 tabeller. 15 × 22,5 cm. 40 sh.

Grundlaget for bogen har forfatteren især indsamlet på rejser i India og Pakistan 1966-68. Dertil kommer rejser for UNESCO i otte lande i Sydøstasien 1963-64 og senere samt besøg i Afrika spredt over de sidste 10 år. Forfatteren har tidligere udgivet „The Best of Both Worlds? A Challenge on Development Policies in Africa“ (Oxford Univ. Press, 1967).

Man får det indtryk, at forfatteren har brugt sine øjne godt på rejserne, og bogen er en god introduktion til forståelse af, hvad der i virkeligheden foregår i udviklingslandene. Den er meget bredt anlagt. På første side siges, at dette er „en studie over landbrugssamfundet betragtet som en levende helhed. For et studium af forandringer i landbruget er uadskilleligt fra andre ikke-økonomiske elementer i samfundslivet – dets historie, trosforestillinger, institutioner, opdragelse, politik, administration, mål og idealer. Alle disse elementer, der så ofte bliver studeret adskilt som „økonomi“, „sociologi“, „politik“, virker sammen til at danne den lange underdønning af social og teknisk forandring, som vi kalder modernisering“. Når det tilføjes, at forfatteren også lægger megen vægt på landbrugets fysiske baggrund: Nedbør, jordbundsforhold o. s. v., vil man forstå, at hans synspunkter ikke ligger så langt fra de geografers, der ser milieuskildringen, syntesen som geografis mål.

I øvrigt kan her kun antydes nogle hovedpunkter. Forfatteren går ud fra, at det væsentlige er bondesamfundenes udvikling i disse lande, hvor 70-80 % af befolkningen stadig lever på landet. De første kapitler fremstiller

den traditionelle bondelandsbys forhold. Sammenligninger mellem udviklingen i Europa fra 16. til 19. århundrede og lande i Asien og Afrika nu, halter, fordi forandringerne sker langt hurtigere i de sidste og på en helt anden baggrund. Når de vil industrialisere, kan de ikke, som europæerne kunne, finde markeder for deres produkter ude i verden, men må finde dem i landet selv.

Forfatteren har en dyb mistillid til store generelle planer for udviklingen. Bogens centrale tema er, „at vækst foregår som en lang kæde af små forbundne trinfølger, der hver især bestemmer mulighederne for den næste“. I kapitler om tekniske faktorer, struktur, institutioner, administration, politik m. m. vises, hvordan hvert element i udviklingen bestandig får indflydelse på de andre. F. eks. virker indførelsen af en ny kulturplante og en ny teknik ind på landsbyens struktur, og dette kan atter virke tilbage på teknikken. Man må tilstræbe at opbygge små industrier, der kan tilfredsstille nogle af bøndernes vigtigste behov, f. eks. redskaber. Forfatteren har et skarpt øje for de mange lokale variationer, der forekommer ikke blot mellem lande i Afrika og Asien, men også inden for det enkelte udviklingsland. Også de ny staters stilling i verdensøkonomien og formene for ulandshjælp kommer han ind på. Bogen anbefales på det bedste.

C. G. Feilberg.

Africa 1968. A Reference Volume on the African Continent prepared by Jeune Afrique. Udg. af African Press Associates, Paris. 386 s. (deraf en del dog avertissementer). Henved 80 meget skematiserede kort. 22 × 28 cm. 6 \$.

Bogen, der har haft talrige medarbejdere under ledelse af Béchir Ben Yahmed (jvf. s. 376), indeholder dels mere generelle afhandlinger om Afrika, dels korte afsnit om de enkelte stater og kolonier. De første drejer sig om højst forskellige emner: Udviklingsproblemer, Afrikas industrialisering, erhvervsgeografi (kort over mineralforekomster), religioner, vegetation og klima, jernbaner, universiteter, turisme og sport – for blot at nævne nogle. Afsnittene om de enkelte stater har hvert en indledning om landets almindelige situation, dernæst meget korte afsnit om areal og befolkning, politiske, juridiske og administrative forhold, uddannelse, infrastruktur, landbrug, industri, udenrigshandel m. m.

En meget væsentlig ting er de statistiske oplysninger, der udgør en stor del af stoffet. Af forordet ses det, at forfatterne har været klar over de store problemer, der melder sig i denne forbindelse. Bl. a. siges: „for each African country, for each sector of activity, there were wide discrepancies in the available statistics according to the sources... We found that certain countries had no recent statistics, or at any rate none that could be taken seriously.“ Ved at afprøve og sammenligne oplysninger fra forskellige kilder har man søgt at nå til brugelige resultater.

Udgivelsen af denne årbog skal fortsættes.

C. G. Feilberg.

S. H. Ominde: Land and Population Movements in Kenya. Heinemann Educational Books Ltd., London, Ibadan, Nairobi 1968. XII + 204 s., kort i stregkliché, befolkningspyramider. 22 × 28 cm. 63 sh.

Forfatteren er professor i geografi ved University College, Nairobi. Han

har fået bistand fra Kenyas ledende befolkningsstatistikere. Folketællingen 1962 er et væsentligt grundlag for undersøgelsen. Det drejer sig om en ret indgående analyse af befolkningsforhold og befolkningens indre vandringer i landet, som skal være til hjælp for planlæggerne af den økonomiske udvikling.

Bogen falder i tre dele. 1ste del beskæftiger sig med grænsernes historie. Ændringer i distriktsgrænser har selvfølgelig betydning for forståelsen af folketællingerne. 2den del giver en ret udførlig behandling af Kenyas landskaber og erhvervsgeografi som baggrund for opfattelsen af befolkningens vandringer. 3die del behandler hovedemnet: befolkningen og vandringerne. Det er ledsaget af talrige befolkningspyramider, som er hjælpemidler til at få rede på vandringerne. Som det kan ventes, viser pyramiden for Nairobi et stort overskud – navnlig af mænd – i aldrene 20–40 år, mens flere pyramider for landdistrikter har en bred sokkel – mange børn – og forholdsvis få mænd i de arbejdsduelige aldre. Men metoden er her gennemført med stort raffinement. F. eks. er der tegnet befolkningspyramider specielt for visse stammers og distrikters repræsentanter i andre distrikter, så man får en idé om, hvem der har vandret, og – gennem fordelingen på aldersklasser – når de er vandret. Kort over vigtige vandringsstrømme er også tegnet.

I opgørelsen af resultaterne hævdes det, at vandringerne har været af forholdsvis begrænset omfang. Mellem landdistrikterne indbyrdes ses vandringer mod højlandet for at arbejde hos de hvide farmere og mod enkelte lokaliteter nær Victoria Søen. Befolkningspresset på jorden har øvet sin indflydelse. I nyere tid har selvfølgelig de store byer haft deres tiltrækning. Den gør sig især gældende langs en NV-SØ-akse fra Soområdet til Mombasa. Vi kan her ikke gå yderligere ind på enkeltheder, men det vil forstås, at dette værk afgiver et nødvendigt grundlag for enhver, der ønsker at beskæftige sig nærmere med Kenyas geografi. *C. G. Feilberg.*

Creighton Gabel: Stone Age Hunters of the Kafue. The Gwisho A Site. (Boston University, African Research Studies Number Six). Boston University Press 1965. 118 s., 42 fotos og figurer, 9 tabeller. 16 × 23,5 cm. 7,50 \$.

Bogen giver en redegørelse for de arkæologiske undersøgelser, professor Gabel har foretaget i egnen ved Gwisho Springs i Zambia. Han og hans medarbejdere har her fundet resterne af en landsby fra Wilton kulturen ca. 3.000 år f. Kr., og området har kun i ringe grad ændret karakter siden da. Det naturgeografiske milieu er udmærket beskrevet; figurerne er fortrinlige. En god litteraturliste slutter bogen. *Aage Aagesen.*

Harold E. Driver: Indians of North America. 2. rev. ed. University of Chicago Press, Chicago and London 1969. 632 s. + 45 kort og 25 fotos, i teksten: 43 fig., 5 tabeller. 15 × 23 cm. 62 sh.

Denne bog er en revision og ajourføring til vor nuværende viden om den oprindelige befolkning i Nordamerika, inklusive Mellemamerika og Vestindien. Professor Driver er etnograf, og bogen er opbygget efter etnografisk mønster med kapitler om indianernes sprog, oprindelse, kulturplanter, jagt, fiskeri, bolig, klædedragt, håndværk, handel o. s. v. Andre kapitler

omhandler de sociale forhold: ejendomsret, familieforhold, stammeopbygning, ceremonier m. m. Endelig behandles livscyklus, religion, opdragelse og uddannelse grundigt. Et par afsluttende kapitler redegør for indianernes nuværende forhold. Bogen er ledsaget af et stort antal kort og figurer og indeholder en udforlig litteraturliste. *Aage Aagesen.*

Douglas Pike: Australia: the Quiet Continent. 2nd ed. Cambridge University Press 1970. 244 s., 15 fig., 24 pl. 12 × 18,5 cm. 14 sh.

„Australia's quiet story is perhaps best explained by combining geographic and economic influences with the British tie“ (p. 226) skriver forfatteren, professor Pike, og han gør det selv i sin bog. Det er blevet en historiebog, der virker meget hel, fordi forfatteren prøver at finde sammenhænge i begivenhederne uden at lade sig besvære af faggrænser. Bogen forklarer meget om det fortidige og moderne Australien.

Sofus Christiansen.

W. L. Garrison & F. D. Marble (eds.): Quantitative Geography.

Part I: **Economic and Cultural Topics.** Department of Geography, Northwestern University (Studies in Geography No. 13) Evanston, Illinois 1967. 15×23 cm. 3,75 \$.

Denne bog er det synlige resultat af et symposium om kvantitativ geografi afholdt i 1960, hvis deltagere, der alle er kendte navne inden for moderne geografi, har ydet bidragene. Den indeholder en række værdifulde afhandlinger, som de, der beskæftiger sig med disse emner, ikke kommer udenom. Flere af dem er videreførelser af tidligere offentliggjorte arbejder.

Eksempelvis skal nævnes T. Hägerstrand: On Monte Carlo Simulation of Diffusion and Robinson & Caroe: On the Analysis and Comparison of Statistical Surfaces, der bygger på Robinsons efterhånden klassiske kartografiske analyser af korrelationen mellem „statiske overflader“. Helt central i teoretisk regionalgeografi er B. J. L. Berry: Grouping and Regionalizing, en indføring i klassifikation af observationer i grupper eller regioner ved multivariat analyse, hvor indsamlede data underkastes faktoranalyse, afstandsanalyse og gruppering.

Rejse- og transportproblemer belyses i 4 bidrag, Central-Place hierarki, befolkningspotentialer og beskrivelse af lineære mønstre i hver et. Part II vil indeholde emner fra fysisk geografi. *Ruth Helkiær Jensen.*

Edward L. Ullman, Michael F. Dacey, Harold Brodsky: The Economic Base of American Cities: Profiles for the 101 Metropolitan Areas over 250.000 Population Based on Minimum Requirements for 1960. Publ. for the Center for Urban and Regional Research, Monograph 1. University of Washington Press, Seattle and London 1969. 112 s., ill. 21,5 × 28 cm. 3 \$.

Afhandlingen diskuterer metoder til besvarelse af spørgsmålene, hvad betinger en bys eksistens, hvordan varierer byer i økonomisk henseende, og hvor stor skal en by være for at have det bedste økonomiske grundlag (hvilket ikke behøver at være den ideelle størrelse i andre henseender).

Minimum requirement-metoden sættes op imod lokaliseringskoefficienten, begge giver et mål for en bys basic-funktioner. Den første konkluderes som mest pålidelig, undtagen hvor det drejer sig om erhverv, der ikke har non-basic betydning, f. eks. minedrift og fremstilling af fly, begge metoder eksemplificeres.

I tabelmaterialet placeres USAs 101 største Standard Metropolitan Statistical Areas m. h. t. folketal, industribeskæftigelse, højeste og laveste værdier for eksportbeskæftigelse (basic-erhverv), minimum-requirement for New York og Erie sat op mod erhvervenes landstal etc.

Som appendix bringes tabeller over basic/non basic beskæftigelse i Stockholm udregnet efter de amerikanske metoder samt Ullmann & Dacey's afhandling: The Minimum Requirements Approach to the Urban Economic Base, der giver det teoretiske grundlag for hele fremstillingen. Denne har relevans både til studier og planlægning.

Ruth Helkiær Jensen.

Wolfgang Weischet: Chile. Seine länderkundliche Individualität und Struktur. (Wissenschaftliche Länderkunden, Band 2/3). Udgivet af Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1970. 2 bind: tekstbind (618 s., 48 fig., 23 tab., 26 fotos) og kortbind (13 sort-hvide kort). 14,5 × 22 cm. 65,30 DM.

Det her foreliggende værk om Chile er en overordentlig grundig fremstilling af en virkelig kender af landet, dets naturgivne differentiering, befolkningens aktiviteter og dets aktuelle og kroniske problemer. Chile indbyder vel mere end de fleste lande til en geografisk udredning af den causale sammenhæng mellem natur og mennesker, og forfatteren har her gennemført en sådan analyse med afgjort held, dels grundet på et imponerende kendskab til den geografiske litteratur, dels på en intens indleven i menneskenes vilkår og muligheder.

Bogens første del omhandler Chile betragtet som en helhed. Særlig opmærksomhed får her den befolkningsgeografiske og erhvervsgeografiske struktur, med tydelig tendens til at uddybe en række sociologiske problemer. Den næste og vigtigste del af værket omhandler Chiles indre struktur, hvorunder særlige kapitler er helliget de tektoniske forhold, klimaindelingen og dens økologiske effekter, havet ud for Chile, hydrografien, landskabsformerne samt den naturlige vegetation og kulturlandskabet. Derefter foretages en regionalgeografisk inddeling af landet, og de enkelte regioner belyses grundigt under særlig hensyntagen til naturforholdenes indflydelse på den menneskelige foretagsomhed. Et tillæg behandler de chilenske øer i Stillehavet samt chilensk Antarktis. Såvel litteratur- som sagsregister er helt udtømmende, og de ledsagende kort, tabeller og fotos understreger og forstørker bogens værdi. Den kan varmt anbefales enhver, der interesserer sig for Chile.

Aage Aagesen.

Indgået til redaktionen:

Jean Malaurie (ed.): Les grands ports et trafics de l'Atlantique-Nord.

Débats du 3e Colloque International de la Fondation Française d'Etudes Nordiques. (Actes et Documents, No. 3). Rouen 1970. 207 s., 2 udslagskort. 20 × 30 cm. 25 F.

- G. Hake: Kartographie II.** Thematische Karten, Atlanten, kartenverwandte Darstellungen, Kartentechnik, Kartenauswertung. (Sammlung Götschen, Bd. 1245/1245a/1245b). Walter de Gruyter, Berlin 1970. 202 s., 84 fig., 11 løse bilag. 10,5×15,5 cm. 7,80 DM.
- Duane D. Baumann: The Recreational Use of Domestic Water Supply Reservoirs: Perception and Choice.** Research Paper No. 121, Department of Geography, University of Chicago 1969. 125 s., 10 fig., 24 tabeller. 15 × 22,5 cm. 4 \$.
- Nürnbergger Wirtschafts- und Sozialgeographische Arbeiten.** Herausg. E. Weigt. Wirtschafts- und Sozialgeographisches Institut der Friedrich-Alexander Universität. Bd. 10. Werner Rutz: Die Alpenquerungen. Ihre Verkehrseignung, Verkehrsbedeutung und Ausnutzung durch Verkehrswege. Nürnberg 1969. 199 s., 49 tabeller + kortbind med 13 kort og 3 tavler. 34 DM. Bd. 11. Hansjost Mareyen: Die Edelstahlindustrie Deutschlands unter besonderer Berücksichtigung ihres Standortes. Düsseldorf 1970. 93 s., 4 kort, 14 tabeller. 17 × 24 cm. 9,60 DM. Bd. 12. H.-Rasso P. Ruppert: Das bayerisch-böhmische Grenzgebirge als Bereich der Sammelwirtschaft. Nürnberg 1970. 112 s., 18 tabeller, 9 kort. 14,5 × 20 cm. 11,50 DM.
- Gerda Bech, Jørgen Hansen, Helga Bech-Andersen, Kaj Olsen & Birgit Norholdt: Taiwan – en omstridt ø.** Det danske Missionselskab, Hellerup 1969. 56 s., ill. 12 × 19 cm. 3,95 kr.
- J. G. v. Hajdu: Königswinter.** Entwicklung und wirtschaftliche Basis einer Fremdenverkehrsstadt. Dümmers Verlag, Bonn 1969. (Arbeiten zur Rheinischen Landeskunde, Heft 27. Herausg. Geographisches Institut der Universität Bonn). 64 s., 12 fig., 2 fotos, 10 tabeller og 1 kort som bilag. 15×23 cm. 11 DM.
- New Zealand Geographer.** 25th Anniversary Issue. (Vol. 25 No. 2, 1969). N. Z. Geographical Society, Christchurch. S. 85–218, ill. 15 × 24,5 cm.
- Nina Epton: Spain's Magic Coast.** From the Miño to the Bidassoa. A Personal Guidebook. Weidenfeld & Nicolson, London 1965. 181 s., 26 fig. 14 × 22 cm. 36 sh.
- Wolfgang Panzer: Geomorphologie.** Die Formen der Erdoberfläche. (Das Geographische Seminar). Georg Westermann Verlag, Braunschweig m. m. 1965. 128 s. 14 × 20,5 cm.
- Friedrich Wilhelm: Hydrologie, Glaziologie.** (Das Geographische Seminar). Georg Westermann Verlag, Braunschweig m. m. 1966. 143 s., 24 fig., 35 tabeller. 14 × 20,5 cm. 8,80 DM.
- H. Hyrenius, I. Holmberg & M. Carlsson: Demographic Model DM 3.** (Demographic Institute, University of Göteborg, Reports 5, Göteborg 1967). Almqvist & Wiksell, Stockholm. 39 s., tabeller. 15,5 × 22,5 cm. 7,50 sv. kr.
- Robert MacArthur & Joseph Connell: The Biology of Populations.** John Wiley & Sons, New York, London, Sydney 1966. 200 s., ill. 16 × 23,5 cm. 45 sh.

H. P. Banks (ed.): Major Evolutionary Events and the Geological Record of Plants. (Biological Reviews, Vol. 45 No. 3). Cambridge University Press 1970. S. 317-454, talr. fig. og fotos. 18 × 25,5 cm. 2 £ 12 sh.

E. Obst & G. Sandner: Allgemeine Wirtschafts- und Verkehrsgeographie. Nachtrag 1969 zur 3. Aufl. 1965. Walter de Gruyter & Co., Berlin 1969. 64 s., 2 fig. 16 × 23,5 cm. 5 DM.

Dette supplementshæfte erstatter det i 1967 udkomne. Det omhandler de sider af produktionen, der er undergået de største ændringer siden 1965, især minedrift, transportmiddelindustri og energi. Tabellerne er ført frem til 1967 eller 1968.

Ruth Helkiær Jensen.

ICSU AB Secretariat, 17 rue Mirabeau, Paris 16e, France: Survey of the Activities of the ICSU Scientific Unions, Special and Scientific Committees and Commissions of ICSU in the Field of Scientific Information During the Year 1969. (May 1970, 365 pp. Tables, Price U.S. \$ 12 plus mailing charges).

This report describes briefly the activities of ICSU Bodies in the field of scientific information.

It is published regularly each year since 1965.

More than 170 Commissions or Committees are listed; for each of them general information is given (name of the Commission, Chairman, Secretary, periodicity of meetings, etc. . . .) as well as general description of the activities of the Commission and a summary of its activities during the year 1969.

ICSU AB Secretariat, 17 rue Mirabeau, Paris 16e, France: Tentative List of Publications of ICSU Scientific Unions, Special and Scientific Committees and Commissions of ICSU, Year 1969, and Corrections and Additions of the 1968 List. (May 1970, 44 pp. Price U.S. \$ 5 plus mailing charges).